פרק ד

תחזית הטבות המס לשנת 2010

הטבות המס לשנת 2010 יסתכמו, על-פי התחזית, בכ-35.1 מיליארד ש"ח,[1] שהם כ-19% מהכנסות המדינה ממיסים או כ-4.5% תוצר. סכום זה נמוך בכ-2.3% תוצר לעומת שנת 2002, כתוצאה מהכבדת נטל המס על ההון (במסגרת הרפורמה במס הכנסה שנכנסה לתוקף בינואר 2003), ומצמצום או ביטול הטבות שונות שנכנסו לתוקף אחרי שנת 2003 (לתושבי אזורי פיתוח, לילדי הורים נטולי יכולת, לנכים זמניים, למשפחות שבהן אחד מבני הזוג אינו עובד, להכנסות מפרסים והגרלות, להכנסות מהשכרת דירות מגורים ולבעלי רכב צמוד) וכן כתוצאה מהפחתת שיעורי המס הרגילים (מס הכנסה על יחידים וחברות ומס קנייה) שלעומתם מחושבות הטבות המס. יש להוסיף שהשינויים בהטבות המס שהוצעו בהצעת תקציב לשנת 2010 לא אושרו על ידי הכנסת (הטלת מע"מ בשיעור מלא על צריכת פירות וירקות ועל תיירות נכנסת, הטבות לסטודנטים ולספורטאים זרים).

» כתב: **אבי לבון**, סגן בכיר לממונה על הכנסות המדינה.

[1] סכום זה הוא אומדן מוטה כלפי מטה שכן הוא איננו כולל סעיפי הטבות שאת עלותם לא עלה בידנו לכמת (לדוגמה: עלות הפטור ממס הכנסה על מלכ"רים).

תיבה ד-1: מה ניתן לעשות אם יבוטלו כל הטבות המס והאם ניתן לבטל את כל ההטבות

בהשוואה לגבייה של כ-183 מיליארד ש"ח בשנת 2010, הטבות מס של כ-35.1 מיליארד ש"ח פירושן שניתן להפחית את כל שיעורי המס ב-15%. לחילופין החישוב הפשוט מלמד כי אילו בוטלו כל הטבות המס, ניתן היה להפחית - לדוגמה - את שיעורי מס ההכנסה על יחידים ב-5 עד 15 נקודות האחוז, את שיעור מס חברות ב-6 נקודות האחוז ואת שיעור המע"מ בנקודת האחוז.

אולם, מתוך סכום כולל של 35.1 מיליארד ש"ח, כ-25% נובעים מהטבות לחיסכון פנסיוני שלגביהן יש הסכמה רחבה. כ-25% נוספים נובעים מהטלת מס מוגבל על הכנסות מהון. במקרה זה גודל ההטבה תלוי בקביעה מהו שיעור המס המלא. בפרק זה הוחלט ש"התקן" שלעומתו תחושב ההטבה הוא שיעור המס השולי של מקבל ההכנסה. לחילופין היה אפשר להתייחס למערכת המס הישראלית כמערכת דואלית המטילה שיעורי מס פרוגרסיביים על ההכנסות מעבודה ושיעורי מס מוגבלים על הכנסות מהון בלי לראות בהם הטבה.

גם מ-50% הנותרים, יימצאו הטבות שמסיבות שונות לא ראוי לבטלן, כך שבסופו של דבר מתוך תקציב הוצאות מס של כ- 35 מיליארד ש"ח, "מגרש המשחקים" מצטמצם לביטול הטבות בהיקף פוטנציאלי של כ-5 עד 10 מיליארד ש"ח.

סכום זה כולל הטבות במיסים ממשלתיים בלבד, ואינו כולל הטבות בדמי ביטוח לאומי[2] או במיסוי של הרשויות המקומיות. מתוך סכום זה, יסתכמו ההטבות במס הכנסה ובמיסי נדל"ן ב-31.2 מיליארד ש"ח, ההטבות במכס ובמע"מ ב-3.9 מיליארד ש"ח וההטבות באגרות בכ-0.1 מיליארד ש"ח.

ישנן כ-11 הטבות עם עלות גבוהה מ-0.5 מיליארד ש"ח כל אחת ועם עלות כוללת של 29.6 מיליארד ש"ח (ראה גרף ד-1). 11 הטבות אלו מהוות כ-84% מכלל הטבות המס.

[2] הטבות אלו עשויות להיות משמעותיות. לדוגמה, בנוסף להטבה במס הכנסה על ההפקדה ועל התשואה, המפקידים בקרנות השתלמות נהנים מהטבה בדמי ביטוח לאומי ובמס בריאות של כ-1.0 מיליארד ש"ח (ראה תיבה ד-3).

גרף ד-1

הטבות מס עם עלות גבוהה מ-0.5 מיליארד ש"ח (במיליארדי ש"ח):

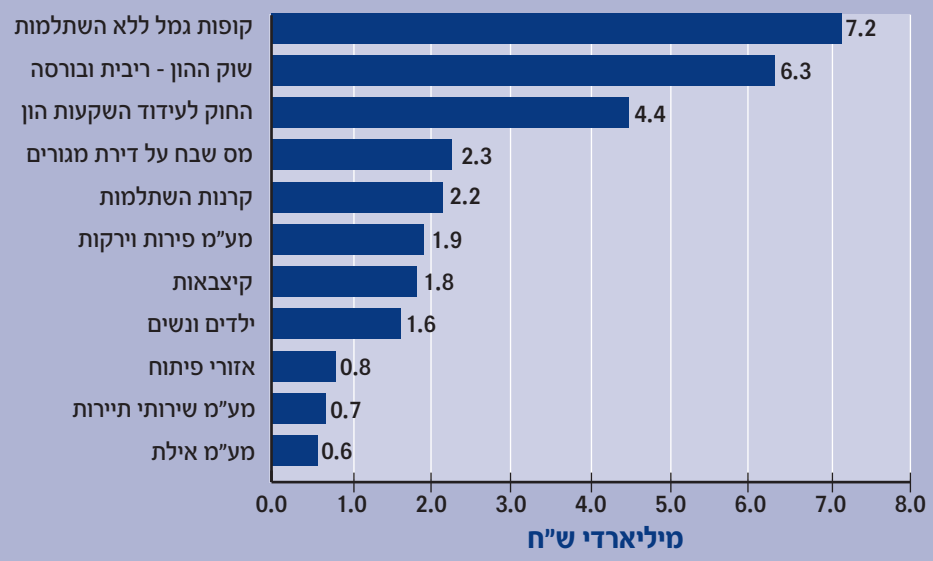

מקור: מינהל הכנסות המדינה.

תיבה ד-2: טיב אומדני הטבות המס והשוואה לשנים קודמות

אומדני הטבות המס סובלים מאי וודאות גדולה, שכן בהעדר בסיס נתונים מפורט ועדכני על ניצול הטבות המס, אומדנים אלה מחושבים על פי נתונים חלקיים ובפיגור של מספר שנים אשר מקודמים לערכי שנת התחזית, בהנחה שאין שינויי התנהגות. הנחה זו סבירה בסביבה מקרו-כלכלית ומיסוית יציבה. אולם, בגלל מחזורי העסקים ובגלל השינויים המשמעותיים שמערכת המס עברה החל משנת 2003 (הרפורמה במיסוי שוק ההון והשינויים במיסוי קופות הגמל ובחוק לעידוד השקעות הון), יש לשער שהנחה זו לא מתקיימת.

נוסף על כך, מדי פעם, מתרחב הכיסוי של תקציב הוצאות המס. לדוגמה, בשנה שעברה, הוספנו לראשונה אומדנים של הטבות מס על טובות הנאה שמעניק המעסיק לעובדיו (Fringe Benefits).

כמו כן, אם כי לעתים רחוקות, משתנה המתודולוגיה לאמידת העלות של הטבות מס מסוימות. החל משנת 2008, לדוגמה, אמצנו שיטה חדשה לאמידת עלות הטבות המס לקופות גמל, כפי שיוסבר להלן.

כל אלה רעשים המונעים השוואה פשטנית של אומדני הטבות המס בין השנים.

בחישוב זה לא הובאו בחשבון ארבעה גורמים :

(1) **השפעות צולבות של ביטול הטבה מסוימת על עלות הטבות אחרות**. עלות כל הטבה נאמדה באופן בלתי תלוי מההטבות האחרות, דהיינו תחת ההנחה ששאר סעיפי החוק נשארים ללא שינוי. במס פרוגרסיבי, ביטול שתי הטבות בנפרד אינו דומה לביטולן יחד. נניח לדוגמה שלאדם הכנסה ברוטו של 11,000 ש"ח ושני ניכויים של 1,000 ש"ח כל אחד. נניח גם שמוטל מס של 10% עד 10,000 ש"ח ושל 20% מעל סכום זה. עלות כל הטבה בנפרד מסתכמת ב-200 ש"ח, בעוד ששתי ההטבות ביחד עולות 300 ש"ח. כתוצאה מכך יש האוסרים סכימה של הטבות מס,[3] אך למרות זאת אנו מציגים סיכום של הטבות, עם הסייג שיש לראות בו אינדיקציה בלבד.

(2) **שינויים אפשריים בהתנהגותם הכלכלית של משלמי המס, כתגובה לביטול ההטבות.** למשל, לא נלקחה בחשבון הקטנה אפשרית בצריכת פירות וירקות כתוצאה מהטלת מע"מ עליהם.

(3) **עלות אכיפת הגבייה**. בהמשך לדוגמה האחרונה, לא הובאה בחשבון תוספת כוח אדם הדרושה לגביית מע"מ על פירות ירקות.

(4) **השפעת ביטול ההטבות על חלוקת נטל המס.**

למרות הסייגים, החישוב מדגים עד כמה מקיפות הטבות המס, ומה גדול מרחב הפעולה שהיה מתאפשר מביטולן.

[3] Rosanne Altshuler & Robert D. Dietz, "Reconsidering Tax Expenditure Estimation: Challenges and Reforms", NBER, 2007.

1. ההטבות כהוצאות תקציביות

הטבות המס, או בשמן האחר "הוצאות המס" (Tax Expenditures), מוגדרות כהפסד הכנסות, הנובע מפטורים או מהנחות במיסים, הניתנים לקבוצות שונות של אזרחים או לסוגים שונים של פעילות כלכלית. להלן סיווג של הטבות המס[4]:

סוג הטבה	הגדרה	דוגמאות
1. פטור	ההכנסה או העסקה פטורה מכל מס	פטור ממע"מ על צריכת פירות וירקות טריים
2. ניכוי	הפחתה של הוצאה פרטית או של חיסכון מההכנסה החייבת	ניכוי של הפרשה לקופת גמל
3. זיכוי	הפחתה של המס	זיכוי בגין תרומה למוסד ציבורי
4. שיעור מס מופחת	מס מופחת על ההכנסה או על העסקה	מס חברות על מפעלים מאושרים
5. הקדמת ניכוי הוצאה או דחיית חיובה של הכנסה	ניכוי הוצאה לפני מועד חיוב ההכנסה או דחיית חיובה של הכנסה למרות שהופקה	פחת מואץ הגבוה משיעור הפחת הכלכלי או חיוב במס של אופציות לעובדים במועד המימוש ולא במועד ההקצאה

המושג "הוצאות מס" פותח בסוף שנות ה-60 במשרד האוצר האמריקני על ידי פרופ' Stanley Surrey, ומשנת 1974 חייב הקונגרס, לכלול דיווח על הטבות המס בתקציב המימשל הפדרלי. רוב מדינות ה-OECD מפרסמות תקציב הוצאות מס וכן מרבית המדינות ואף חלק מהערים שבארה"ב. בישראל, החל משנת 1986, מצורף דיווח דומה לתקציב המדינה (על פי סעיף 2(ב)(2) לחוק יסודות התקציב - 1985).
פירוט הדיווח אודות הטבות מס שונה ממדינה למדינה, אולם השאיפה היא שדו"ח כזה יכלול, ככל שהמידע קיים, את הפרטים הבאים :

- רשימה של הטבות מס;
- עלות של כל הטבה;
- הנהנים מההטבה (לפי עשירוני הכנסות או כל משתנה רלוונטי אחר - מין, מעמד בעבודה, אזור גיאוגרפי וכדומה);
- מטרת ההטבה והאם היא משיגה את יעדה ("מועילות");
- האם השגת היעד היא בעלות אופטימלית ("יעילות");
- האם שלטונות המס דואגים שלא יעשה שימוש לרעה בהטבה (ביקורת זכאות).

[4] Sandford, C., "Why Tax Systems Differ: A Comparative Study of the Political Economy of Taxation", Bath: Fiscal Publication, 2000.

הקלות במס נועדו להשיג יעדים כלכליים או חברתיים. לעתים ההקלה נועדה לעקוף קושי מינהלי -לדוגמה דחיית מיסוי רווחי הון למועד המימוש בגלל הקושי לאמוד רווחים אלה בעת הצבירה. הקלה במס אפשר לתת בין בדרך של צמצום בסיס המס ובין בהפחתת שיעורו. אף בדחיית תשלום המס, גלומה הטבה השווה לקבלת הלוואה ללא ריבית.

הגדרה זו מניחה שהחוק קובע לגבי כל מס את המאפיינים הבאים ("התקן"):

- **בסיס המס.** לדוגמה בסיס מס הכנסה הוא ההכנסה החייבת ולכן ההכרה בהוצאות עסקיות הכרוכות בייצור ההכנסה אינה הטבת מס. כמו כן, הגדלת שיעורי הפחת עקב שינוי טכנולוגי לא תחשב כהטבה אך הגדלה לשם עידוד השקעות תיכלל ברשימת ההטבות. דוגמה נוספת היא הזיכוי לתושב (דהיינו ה-2.25 נקודות זיכוי הניתנות לכל נישום והקובעות את סף המס), בהנחה שהוא שווה ערך לשיעור מס תחילי של 0. לעומת זאת, זיכוי לנשים או לעולים חדשים יחשב להטבת מס.
- **שיעור המס.** בהינתן שיטת מס הכנסה פרוגרסיבית על יחידים, גובה הטבת המס הגלומה בשיעור מס מוגבל על הכנסות מסוימות (כגון הכנסות משוק ההון החל מינואר 2003) הוא ההפרש בין שיעור המס המוגבל לשיעור המס השולי של מקבל ההכנסה.[5] מאידך יש לציין ששיעורי מס ראשונים נמוכים לא נחשבים כהטבה.
- **מי חייב במס.**
- **הגדרת הגבולות הגיאוגרפיים.** לדוגמה, בשיטת מס טריטוריאלית, אין הפטור על הכנסות מחו"ל נחשב כהטבה.
- **מינהל המס.** הכוונה כאן היא להוראות שונות בחוק, כגון קביעת מועד הגשת דוחות או גובה הקנסות במקרה של איחור בתשלום המס .

לאחר קביעת התקן, כל סטייה ממנו תֵחשב כהטבת מס. אולם ההגדרה בעייתית, שכן לא תמיד ברור מהו התקן לעומתו יש לחשב את ההטבה. לדוגמה: על יצוא סחורות חל מע"מ בשיעור 0. אם בסיס המס הוא הערך המוסף אזי יש לראות בזה הטבה אך אם המע"מ הוא מס על הצריכה המקומית, אין לכלול את שיעור 0 על יצוא סחורות ברשימת הטבות המס.

מכאן שיש להתייחס להיקף הטבות המס המדווח כאן בכפוף לקביעת התקן בכל מס ומס. אין זה מן הנמנע, שחוקר אחר היה מגיע להיקף שונה ולהרכב שונה. חשוב להדגיש שלהחלטה הטכנית לכלול סעיף ברשימת ההטבות אין השלכה על ההחלטה הערכית האם ההטבה רצויה.

לא רק הגדרת ההטבות נתונה לוויכוח, גם כִּימותַן בעייתי. השיטה שנבחרה כאן לבניית אומדן הטבות המס מניחה, שההטבה הנדונה היא היחידה שקיימת - ללא חישוב ההשלכות ההדדיות שבין הטבות המס למיניהן, ומבלי להביא בחשבון את השינוי האפשרי בהתנהגות הכלכלית במקרה של ביטול ההטבה.[6] שינוי בסעיף מסוים אינו

[5] לחילופין היה אפשר להתייחס למערכת המס הישראלית כמערכת דואלית המטילה שיעורי מס פרוגרסיביים על ההכנסות מעבודה ושיעורי מב מוגבלים על הכנסות מהון בלי לראות בהם הטבה.

[6] לחילופין, היה אפשר לבחור בשיטה של הפסד הגבייה (לאחר שנלקחו בחשבון שינויי התנהגות) או בשיטה של ההוצאה האקיוולנטית (ההוצאה התקציבית שהייתה מביאה לאותו שינוי בהכנסה

חייב, אפוא, לגרום לשינוי באותו ערך בהכנסות המדינה; ונקודה זו תקפה עוד יותר בצירוף של כמה סעיפים.

רוב סעיפי האומדן הם על בסיס מימוש בשנת 2010, למעט הסעיף המתייחס להטבות בשוק ההון - כפי שיפורט להלן. רמת הפירוט של הנתונים תלויה במידע שהצטבר במינהל הכנסות המדינה. סעיפים מסוימים מפורטים, בעוד שבסעיפים אחרים האומדנים כלליים. עקב קשיים בחיזוי מידת המיצוי של הטבות המס, מבוססים האומדנים על נתונים לא מעודכנים - לעתים עד כדי פיגור של חמש שנים - המתורגמים למחירים הרלוונטיים לשנת 2010. בסעיפים נבחרים נציג, נוסף על תחזית ההטבות לשנת 2010, נתונים על גובה ההטבה בפועל בשנים קודמות.

יתרונות וחסרונות של הטבות מס ככלי מדיניות

נניח שהתגלה כשל שוק, המצדיק התערבות ממשלתית שתטיב עם סוג אוכלוסייה או סוג פעילות כלשהן, עדיין תישאל השאלה באיזה דרך לבחור כדי להעניק את ההטבה - הטבת מס או הוצאה ישירה?

לעתים מוזכר שלהוצאות מס יתרון על פני הוצאות תקציביות בכך שביכולתו של מנגנון המס לחלק את ההטבות לאוכלוסייה רחבה ובעלות נמוכה. אולם נראה שטיעון זה לא תמיד עומד במבחן המציאות. מחד - מנגנון של חלוקת תשלומי ההעברה עשוי להיות לא פחות יעיל (למשל חלוקת קצבאות ילדים על-ידי המוסד לביטוח לאומי), ומאידך - חלוקה דרך מנגנון המס עלולה לצרוך משאבים יקרים לבקרת הזכאות לאותה הטבה, מה עוד שמיומנות שלטונות המס היא בגביית מיסים ולא בהכוונת פעילות כלכלית או בפיזור אוכלוסייה לפריפריה.

בצד החסרונות, נשמעת לעתים הטענה שהנהנים העיקריים מהטבות המס הן השכבות המבוססות. לדוגמה, הקלה במס הכנסה מפלה לרעה את העניים הנמצאים מתחת לסף המס. ניתן כמובן להתגבר על חיסרון זה על ידי הפעלת שיטת מס הכנסה שלילי.

חיסרון נוסף של הטבות מס הוא הנטל שהן מטילות על שלטונות המס, הנאלצים להקדיש חלק מתקציבם למניעת השימוש לרעה בהקלות מס, ועל מקבלי ההטבות, הנדרשים להוכיח את זכאותם. ככל שאי הוודאות המשפטית גדלה, עולה העלות למשק. לדוגמה, חברות בעלות מפעל מאושר על פי חוק עידוד השקעות הון זוכות לשיעור מס חברות מופחת ואף לפטור ממס חברות, בתנאי שעמדו בתנאים מסוימים. השילוב של הטבות משמעותיות ואי הוודאות בעמידה בתנאי הזכאות גורם לחיכוכים ומחלוקות בין שלטונות המס והנישומים שפוגעים בדבר שרצו לעודד - השקעות ותעסוקה.

עוד חיסרון הוא שימוש בהטבת מס כדי לעקוף כללים פיסקלים המגבילים את ההוצאה[7] ולטשטש את גודלה האמיתי של הממשלה.

אולם, החיסרון הגדול של הטבות המס נובע מהעדר דיון ציבורי אודות התועלת שבהן - ומכך שמרביתן אינן זוכות לאישור תקופתי, להבדיל מתקציב ההוצאות של הממשלה,

---

הפנוייה של הנהנה).

[7] בדיונים על עדכון הכללים הפיסקלים בישראל הועלתה ההצעה לכלול במגבלת ההוצאה גם את הטבות המס.

המאושר בחוק הכנסת מידי שנה. לרבים נדמה, שניתן להשיג באמצעותן "יש מאַין" - כיוון שעלותן אינה ידועה לכול. יש אף שיטענו, כי אין להן עלות כלל. לא חסרות מטרות נעלות שראוי לתמוך בהן - משפחות חד הוריות ומשפחות ברוכות ילדים, עולים חדשים ותושבים חוזרים, זוגות צעירים ופנסיונרים, חיסכון לטווח ארוך וחיסכון לטווח קצר, נשים ואם אפשר אף גברים. לכל המטרות האלה, ימצא המציע לסייע והדרך - הטבות מס, ולו במחיר של עיוות המערכת ותחושה של אי צדק מצד משלמי המס המלא.

סעיף ההקלות לכריות אוויר ולמערכת ABS הוא דוגמה טובה לחיסרון של הטבות מס - משהטבה זו ניתנה לא היה דיון תקופתי על מועילותה או יעילותה, למרות שינוי בתנאי השוק. בעבר, בעת חדירת אביזרים אלה לשוק, היה אולי היגיון בהטבה שנועדה לעודד את רכישתם משיקולי בטיחות. עם השנים, הם הפכו למעין תקן ומרבית כלי הרכב באו מצוידים עם כריות אוויר ו/או מערכת ABS, כך שהיה עדיף לבטל את ההטבה, תוך הקטנת שיעור מס קנייה על כלי רכב. ואומנם, בשנת 2005, התקבלה החלטה שתצמצם בהדרגה הטבה זו ותקטין את שיעור מס קנייה על רכב (ראה פירוט בפרק על מיסוי כלי רכב בדו"ח מינהל הכנסות המדינה לשנת 2005).

תקציב הוצאות המס נועד, אפוא, לַמת עלויות אלה ולפרסמן, על מנת שניתן יהיה להשוות בין הטבת מס לבין הוצאה תקציבית ישירה. אולם, יש להודות שמטרה זו טרם הושגה. למרות הזמן הרב שעבר מפרסום תקציב הוצאות המס לראשונה, השוואת הטבת מס מול הוצאה ישירה היא נדירה בישראל ואף בעולם. לעומת זאת, תקציב הוצאות המס הצליח להפוך ל"רשימת חיסול" בידי מקבלי החלטות בבואם לשנות את מבנה מערכת המס. לדוגמה, ועדת בן בסט דנה בהרחבה ברשימת הטבות המס, המליצה לצמצם אותה ולממן בכך הפחתת שיעורי מס סטטוטוריים.

כדי להגביר את הבקרה על הטבות המס, יש המציעים לקבוע תאריך תפוגה לכל הטבה, כך שהיא תתבטל כעבור זמן מה, אלא אם כן המחוקק ידון בה מחדש ויחליט להאריכה.[8]

הפחתת מיסים לכלל עדיפה על הטבות ייחודיות

הטבת מס מיטיבה אומנם עם מקבליה, אך היא מעבירה את נטל תשלום המס אל שאר האוכלוסייה ובכך מֵרֵעָה את מצבה. הטבות מס משַנות את חלוקת הנטל, אך תוך כדי כך מסבכות את חוקי המס, מעודדות התחמקות והימנעות מתשלום מס אמת, פוגעות ברווחת כלל הציבור והמשק ומסתירות את ההיקף האמיתי של מעורבות הממשלה במשק.

מכאן, שעדיפה רפורמה המשלבת הפחתת שיעורי המס לכלל האוכלוסייה עם ביטול הטבות לקבוצות אוכלוסייה ייחודיות. רפורמות מסוג זה, במינונים שונים, בוצעו בישראל בשנת 1975 ובשנת 2003, בארה"ב בשנת 1986, ולאחר מכן גם בחלק גדול ממדינות המערב.

[8] למרבה הצער אין לתקווה זו על מה להסתמך ויעידו על כך הארכות האוטומטיות, מדי שנה, של ההטבות לעבודה במשמרות.

השינויים ברשימת הטבות המס בשנים האחרונות

משנת 1990 ועד שנת 2002 נעשו בישראל נִיסיונות רבים להקטין את היקף הטבות המס, ניסיונות שעלו יפה רק בחלקם. מחד גיסא, בוטלו או הופחתו ההטבות לתלמידים במוסדות להשכלה גבוהה, לעובדים במשמרות, להוצאות רפואיות, לחיילים משוחררים (אך ההטבה שבה משנת 2000), להנחות ממעביד לעובדיו, לעולים חדשים המקבלים סל קליטה ולבעלי עניין בחברה תעשייתית בגין רווחי הון שצמחו בטרם הונפקה החברה בבורסה. בשנת 1997 הוטל מס הכנסה על רשות הנמלים והרכבות ועל רשות שדות התעופה ובוטל הפטור למזגנים לרכב, בשנת 1998 צומצם הזיכוי ממס קניה על כריות אוויר ומערכות ABS (תוך כדי ביטול ההזדקקות למסמכים המעידים על ערכם של אביזרים אלה), משנת 1999 מחויבות חברות שהנן בעלות שליטה בחברות הנסחרות בבורסה על אחזקותיהן, בשנת 2000 חויבו הפרשות המעביד לקיצבה מעל פי 4 מהשכר הממוצע במס בידי העובד, ובשנת 2002 נקבע שהחל משנת 2005 תבוטל בהדרגה ההטבה במס שבח על נכסים שנרכשו עד שנת 1960 והנמצאים בבעלות חברות או בבעלות יחידים שקבלו את הנכס בפירוק חברה (יחידים או אגודות שיתופיות ימשיכו להנות מהמס המופחת על נכסים שנרכשו עד שנת 1960) .

לעומת זאת, עד שנת 2002, נכשלו רוב הניסיונות להקטין את הטבות המס המשמעותיות. כך בשוק ההון, בקצבאות זקנה וילדים, במע"מ על פירות וירקות ועל שירותי תיירות ובהכנסות מהימורים והגרלות. בתחומים אחרים אף חלה, במשך השנים, נסיגה והורחבו הטבות המס: ניתנה חצי נקודת זיכוי לנשים, הורחבה תחולתו של חוק אילת, נחקק חוק אזורים חופשיים לייצור, ניתן ניכוי לעצמאים בגין הפרשות לקרנות השתלמות, ניתן זיכוי לחיילים משוחררים במשך שנתיים מיום שחרורם, הועלו שיעורי הזיכוי למתגוררים בקו העימות, ניתנו הקלות לתושבי עכו ולתושבי הנגב והועלתה תקרת הזיכוי לתרומות עד ל-2 מיליון ש"ח.

על רקע זה, יש לראות בשנת 2002 נקודת ציון חשובה. בשנה זו התקבל חוק לתיקון מקיף לפקודת מס הכנסה ("הרפורמה") אשר כלל שינויים מהותיים במס הכנסה על יחידים בישראל - הפחתה הדרגתית בשנים 2003 עד 2010 בשיעורי המס על עבודה יחד עם צמצום של הטבות המס הניתנות להכנסות מהון ומעבר משיטת מס טריטוריאלית לשיטת מס פרסונלית.

נוסף לרפורמה, הוטל, בשנת 2002, מס על שווי ההטבה הגלומה בשימוש פרטי בטלפונים סלולאריים, ובשנת 2003 צומצם הזיכוי ממס לתושבי אזורי פיתוח, בוטל הזיכוי בגין הורים נטולי יכולת ולנכים זמניים, הוטל מס על זכיות בהימורים, הגרלות ופרסים (מעל תקרה של 70,000 ש"ח לזכייה, תקרה שהופחתה בשנת 2005 ל-50,000 ש"ח) וצומצמו ההטבות במיסוי עקיף לעולים ולתושבים חוזרים. בשנת 2005 החל מהלך הדרגתי לצמצום הפטור על אביזרים לרכב (ABS וכריות אוויר) ובשנת 2008 החל מהלך הדרגתי לצמצום ההטבה לבעלי רכב צמוד.

למרות השינוי לטובה שחל בשנת 2002, הניסיון הבינלאומי והישראלי מלמד, שקשה לבצע ולהתמיד בביטול הטבות: קבוצות לחץ העלולות להפסיד ממהלך זה חזקות דיין כדי לצמצם את ההפסד, ואף להחזיר לעצמן את ההטבה שאבדה. לעומת זאת, לכלל הציבור הנפגע מההטבות הספציפיות אין, בדרך כלל, שדולה או אמצעי לחץ.

בהקשר זה, יש להזכיר שבחודש אוגוסט 2004, החליטה הממשלה על צמצום בהטבות המס, לפי הרשימה הבאה:

	תוספת גבייה במיליוני ש"ח
1. הפחתת תקרת הפטור לקרן השתלמות להכנסה חודשית של 7,000 ש"ח	800
2. ביטול הפטור ממע"מ באילת	400
3. ביטול הזיכוי על הכנסות מעבודה במשמרות	150
4. ביטול תקרת הפטור ממס על זכייה בהימורים ובהגרלות	200
5. ביטול הזיכוי בגין בן זוג לא עובד	450
6. הגבלת הזיכוי למעבידים באילת למס הכנסה המוטל על אותו עובד	50

מרשימה זו, אושרו בכנסת רק שני הסעיפים האחרונים.

יתירה מזו, במהלך שנת 2005 הורחבה רשימת הישובים הזכאים להטבות גיאוגרפיות וניתן פחת מואץ של 100% להשקעות בענפי התעשייה, החקלאות והתיירות בתקופה יולי 2005 - דצמבר 2006.[9] כמו כן, החל משנת 2006 נקבע הסדר מיסוי מיוחד ביחס לחברות החזקה ישראליות שישקיעו בחברות זרות ("פטור השתתפות"), משקיעי חוץ יהיו פטורים ממס על רווחי הון גם מחוץ לבורסה ותינתן חצי נקודת זיכוי במשך 3 שנים למקבלי תואר ב.א. או תעודת הוראה ושנתיים נוספות למקבלי תואר מ.א. בשנת 2007 הוכפלה ההטבה למקבלי תואר ב.א. לנקודת זיכוי שלמה וכן הוכפלה תקרת הזיכוי לתרומות מ-2 מיליון ש"ח ל-4 מיליון והוארכה תקופת הזכאות לזיכוי נוסף לחיילים משוחררים מעשרים וארבעה חודשים לשלושים ושישה חודשים . בשנת 2009 הוחלט על תוספת נקודת זיכוי אחת לאימהות לכל ילד עד גיל 5, החל משנת 2012.

בחודש מאי 2009, החליטה הממשלה לבטל או לצמצם הטבות מס בהיקף כולל נטו של כ-2.6 מיליארד ש"ח:

	תוספת גבייה במיליוני ש"ח
החלת מע"מ בשיעור מלא על צריכת פירות וירקות טריים	1,800
החלת מע"מ בשיעור מלא על תיירות נכנסת	500
העלאת שווי שימוש בטלפון סלולארי	200
הקטנת הזיכוי לבוגרי ב.א. לחצי נקודת זיכוי	50
ביטול שיעור המס המוגבל על ספורטאים ועיתונאים זרים	20

מרשימה זו, אישרה הכנסת רק את העלאת שווי שימוש בטלפון סלולארי ואת ביטול שיעור המס המוגבל על עיתונאים זרים.

[9] בחודש יולי 2008 שוב הועלו שיעורי הפחת על השקעות במכונות וציוד (בענפי התעשייה, החקלאות והתיירות) שיתבצעו בין ה-1.6.2008 ל-31.5.2009.

2. השוואה בינלאומית

היקף הטבות המס בישראל, כ-4.5 אחוזי תמ"ג כאמור בשנת 2010, לא חריג בהשוואה בינלאומית. על פי נתונים המתייחסים לשנים 2003-2007, בקצה התחתון נמצאת הולנד עם היקף הטבות מס של כ-2 אחוזי תמ"ג ובקצה העליון נמצאת בריטניה עם היקף הטבות מס של כ-12 אחוזי תמ"ג.

גרף ד-2

היקף הטבות המס, במדינות נבחרות (כ-% מהתמ"ג)

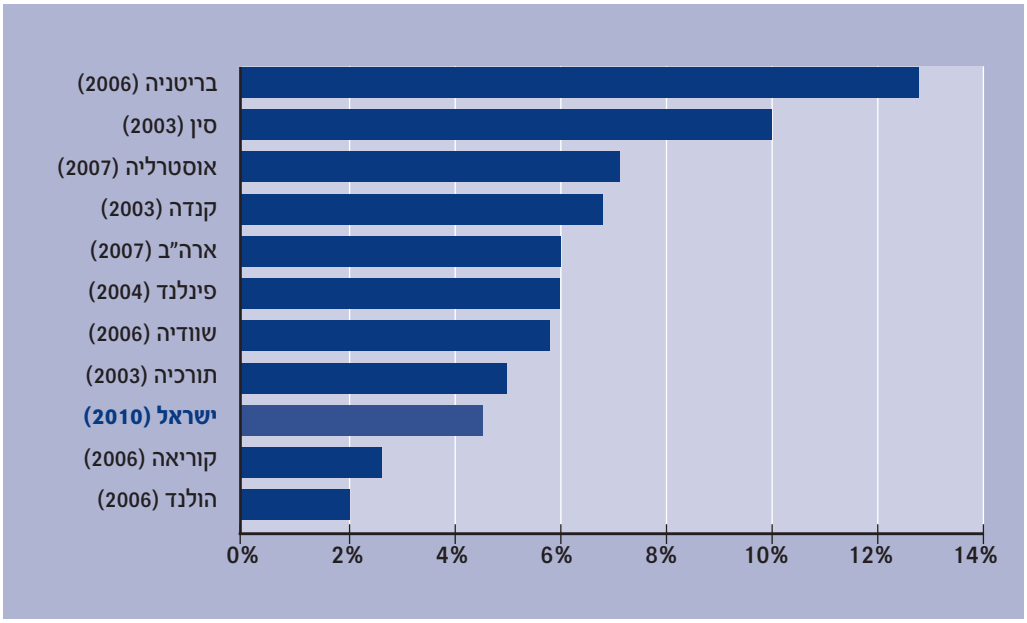

מקור: הבנק העולמי, OECD ומינהל הכנסות המדינה.

3. תחזית ההטבות במיסים ישירים

בשנת 2010 יסתכמו הטבות במס הכנסה ובמיסי נדל"ן ב-31.2 מיליארד ש"ח, לפי הפירוט הבא:

	במיליארדי ש"ח	באחוזים (לאחר עיגול)
השקעות הון ותעשיה	5.6	18
שוק ההון	15.7	50
רווחה ופיזור אוכלוסייה	3.1	10
תחום המשפחה	1.7	6
טובות הנאה (Fringe Benefits)	1.0	3
מיסי נדל"ן	3.1	10
הטבות שונות	1.0	3
סך הכול	31.2	100

א. הטבות להשקעות הון ותעשיה

החוק לעידוד השקעות הון - אומדן הטבת המס מתבסס על ההפרש לשיעור מס של 25% על חברות רגילות, בשנת 2010.

חברה שיש בה השקעות חוץ נהנית משיעורי מס מופחתים של 10% עד 20%, בהתאם למשקלה של השקעת החוץ.

"המסלול החלופי" מאפשר לחברה בעלת מפעל מאושר לוותר על מענקים וליהנות משיעור מס אפס למשך שנתיים, 6 או 10 שנים, בהתאם לאזור הפיתוח שבו ממוקם המפעל. הטבה זו היא למעשה דחית מס - בעת חלוקת הרווח, ייגבה מס בשיעור של 25% (בתוספת מס על דיווידנד).

התפתחות ההטבה: בשנת 2002, נהנו חחברות מההטבה בפועל של כ-2,630 מיליון ש"ח. בשנת 2006 גדלה ההטבה ל-4,020 מיליון ש"ח. ההטבה ב-2010 נאמדת בכ-4,400 מיליון ש"ח. מחד הורדת שיעור מס חברות מ-36% ב-2003 ל-25% ב-2010 הקטינה את ההטבה הגלומה בשיעורי מס נמוכים או בפטור אך מאידך גדלה מאוד הפעילות המוטבת, יתכן בין השאר כתוצאה מתיקון 60 לחוק משנת 2005 שאפשר "מסלול ירוק" להטבות מס למפעל מוטב.

	הטבה (במיליוני ש"ח)		
	2002	2006	2010 *
סה"כ	2,630	4,020	4,400
- כללי	140	80	0
- משקיעי חוץ	700	1,000	400
- מסלול חלופי	1,790	2,940	4,000

* הטבת מס לפי חוק עידוד השקעות הון הינה ריכוזית ומושפעת מתנודתיות בהיקף הפעילות המוטבת של חברות בודדות. מסיבה זו, אומדן עלות ההטבה לשנת 2010 סובל מאי וודאות רבה.

מחקר ופיתוח, חיפושי נפט והפקת סרטים - הוצאות למטרות אלה מותרות בניכוי שוטף, אף שלמעשה אינן הוצאות שוטפות. אין אומדן להטבה זו.

זיכוי לעובדי משמרות - עובד במשמרת שנייה או שלישית בתעשייה זכאי לזיכוי מס בשיעור של 15% מהכנסתו, שנבעה מעבודה במשמרות, עד למכסימום של 835 ש"ח לחודש (נכון לשנת 2009). החל מיולי 1990 לא ניתן זיכוי להכנסה ממשמרות שהיקפה, בצירוף להכנסה הרגילה, עולה על 9,510 ש"ח לחודש (נכון לשנת 2009).

ב-15.8.04 החליטה הממשלה על ביטול הטבה זו החל משנת 2005, אך חזרה בה מאוחר יותר.

החוק לעידוד התעשייה (מיסים) - החוק מאפשר לחברות תעשייתיות לנכות פחת בגין נכסי קניין רוחני, הוצאות הנפקה ולהגיש דוחות מאוחדים לצורכי מס. אין אומדן כמותי להטבות אלה.

מס מוגבל על ריווחי הון מחוץ לבורסה - על ריווחי הון (החלק הריאלי) שצמחו החל משנת 2003 חל לגבי חברות ויחידים מס מוגבל של 25% (לגבי יחידים שאינם בעלי שליטה - שיעור זה פחת ל-20% בשנת 2006). על ריווחי הון שצמחו עד שנת 2002 חל מס שולי לגבי יחידים או מס חברות רגיל לגבי חברות. ההטבה היא ההפרש בין שיעור המס השולי, או שיעור מס חברות לפי העניין, לשיעור המס המוגבל. אומדן ההטבה בסעיף זה לא כולל ריווחי הון בבורסה ושבח מקרקעין שאף הם זוכים לשיעור מס מוגבל (ראה להלן).

פחת מואץ - אין בנמצא אומדן כולל של עלות ההטבה הנובעת משיעורי פחת העולים על שיעורי הפחת הכלכלי. ההטבה שמופיעה פה היא רק בגין העלאת שיעורי הפחת ל-50% על השקעות במכונות וציוד שבוצעו בין ה-1.6.2008 ל-31.5.2009.

פטור השתתפות - בשנת 2005 נקבע הסדר מיוחד ביחס לחברות החזקה ישראליות שישקיעו בחברות זרות. מטרת ההסדר לאפשר הקמה בישראל של מרכזי ניהול בינלאומיים של תושבי חוץ. חברה שתעמוד במספר תנאים תהנה מפטור ממס על דיבידנד שהיא תקבל מהחברה המוחזקת הזרה ומפטור ממס רווחי הון במכירת מניות אותה חברה.

ב. הטבות לשוק ההון

קופות גמל

קופות גמל הינן מכשיר חסכון לטווח ארוך. חיסכון זה זוכה להקלות מס הן בשלב ההפקדה, הן בשלב הצבירה והן בשלב המשיכה. הטבות המס ניתנות בצורת זיכוי או ניכוי לגבי תשלומי העובד השכיר או העצמאי, ואילו תשלומי המעביד מהווים הוצאה מוכרת למעביד אך אינם הכנסה חייבת בידי העובד.

הסדרת פעילות קופות הגמל והיקף הטבות המס מעוגנים בפקודת מס הכנסה ובתקנות. בעיקר ניתן להזכיר בהקשר זה הסעפים 45א, 47, 3(ה3) ו-17(א5) לפקודה ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל). בשנים 2003-2008 חלו שינויי חקיקה תכופים שהגבירו את המורכבות ואת הסיבוך בתחום זה. כדי לסבר את האוזן, אם בשנת 1980 כל סעיפי הפקודה שהוזכרו לעיל נכנסו בעמוד אחד, היום סעיפים אלה תופסים כ-8 עמודים בפקודה ואילו התקנות גדלו מכ-30 עמודים בשנת 1980 לכ-120 עמודים היום.

להלן, השינויים העיקריים שהשפיעו על הטבות המס לקופות גמל:

במסגרת הרפורמה במס הכנסה של שנת 2003, הוחלט על מיסוי מרכיב התשואה הריאלית בקופות גמל לתגמולים. המס יוטל על התשואה שנצברה על הפקדות החל מה-1.1.2003 בלבד. עם זאת, רווחים שמשך עמית בהגיעו לגיל 60 ומקורם בהפקדה שהייתה זכאית להטבת מס וחלפו 15 שנים ממועד ההפקדה הראשונה יהיו פטורים ממס.

בחודש אפריל 2004 התקבל חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 12), התשס"ד - 2004 (ס"ח 1936 מיום 4.4.04, עמ' 370). במקביל בוצע תיקון עקיף בפקודת מס הכנסה (תיקון 138) בנושאים הקשורים להטבות מס ביחס להפרשות לקופות גמל וקרנות פנסיה. על פי תיקון זה, החל משנת 2005 הופחתה התקרה המזכה מ-9,900 ש"ח לחודש ל-7,100 ש"ח לחודש והועלה שיעור הפרשת העובד לקופת גמל מ-5% ל-7%. כן נקבעה תקרה אחת כוללת למסלול הוני ולמסלול קצבתי (4 פעמים השכר הממוצע במשק), כך שלא ניתן עוד ליהנות משתי התקרות בנפרד.

החל משנת 2006, הותנתה הפקדה בקופת גמל לתגמולים בהפקדה מינימלית בקופת גמל לקצבה לגבי הפקדה של עמית עצמאי שנולד בשנת 1961 ואילך, וכן נקבע כי עמית עצמאי במסלול התגמולים לא יוכל למשוך כספים אלא בהגיעו לגיל 60 ולאחר 5 שנים לפחות ממועד ההפקדה הראשונה. הכללים הנ"ל חלים על ההפקדות מ-1.1.2006.

נוסף על כך, ב-23 בינואר 2008 אישרה הכנסת תיקון 3 לחוק הפיקוח על שרותים פיננסים (קופות גמל) אשר, בין השאר, ביטל האפשרות להפקדת כספים לקופות הוניות וקבע שיעור זיכוי אחיד של 35% לכל המכשירים הפנסיונים.

כיוון שאין בנמצא מידע מלא על פעילות של כל עובד ועובד בחשבון קופות הגמל שלו, אין באפשרותנו לחשב במדויק את הטבות המס בגין הפעילות בקופות גמל. החישוב

של הטבות המס להפקדות בקופות גמל שמובא להלן הוא לכן קירוב ויש להתייחס אליו בהתאם.

יש לציין שהטבות המס לקרנות השתלמות מוצגות בסעיף נפרד.

החישוב כולל חמישה שלבים:

שלב א': סך ההפקדות במכשירים שעשויים ליהנות מהטבות מס בשנת 2008 (השנה האחרונה שלגביה קיימים נתונים):

הפקדה	מיליארדי ש"ח
פרמיות לביטוח מנהלים	10.5
פרמיות לביטוח אובדן כושר עבודה	1.5
דמי גמולים בקרנות פנסיה	13.2
הפקדות בקופות גמל לתגמולים ולפיצויים	7.9
סה"כ הפקדות	33.1

שלב ב': אומדן ההפקדות בשנת 2010: על פי התחזית, יגדלו סך תשלומי השכר בכ-5% משנת 2008 לשנת 2010, כך שבהנחה של אי שינוי התנהגות, יסתכמו ההפקדות בקופות גמל הנהנות מהטבות מס (פרט לקרנות השתלמות כאמור) בכ-34.8 מיליארד ש"ח. במהלך עסקים רגיל, הנחה של אי שינוי התנהגות סבירה אך בינתיים נכנסו לתוקף שינויים רבים בתחום קופות הגמל אשר השפעתם על התנהגות המפקידים לא ידועה ולכן יש לתת לתחזית ההטבה בסעיף זה ערך אינדיקטיבי בלבד.

שלב ג': הפקדות הנהנות בפועל מהטבות המס: בהעדר נתון מדויק, הונח ש-10% מההפקדות עוברות את התקרות המותרות ואינן זוכות בהטבות מס. לכן מתוך סך הפקדות של 34.8 מיליארד ש"ח, כ-31.3 מיליארד ש"ח יזכו בהטבות מס בשנת 2010.

שלב ד': שיעור ההטבה: כאמור חלק מההפקדות זוכות בניכוי (או בפטור שדומה לניכוי) וחלק מזיכוי של 35%. בשנת 2010, שיעור המס השולי המשוקלל יעמוד על כ-26%, כך ששיעור ההטבה הממוצע יהיה כ-28%.

שלב ה': הטבת מס: ממכפלה של הפקדה של 31.3 מיליארד ש"ח, הנהנית מהטבת מס, ושיעור הטבה ממוצע של 28%, מתקבלת הטבת מס של כ-8.8 מיליארד ש"ח בשנת 2010.

קרנות השתלמות

הפרשת המעביד לקרן השתלמות, בשיעור שאינו עולה על 7.5% (או 8.4% לעובדי הוראה) מהמשכורת הקובעת (דהיינו - הכנסת עבודה למעט החזר הוצאות ושכר שעות נוספות), פטורה ממס הכנסה,[10] מדמי ביטוח לאומי וממס בריאות בידי העובד - עד למשכורת מירבית של 15,712 ש"ח (נכון לשנת 2009). התיקרה היא בגובה כפליים

[10] לפי ס' 3(ה) לפקודת מס הכנסה.

תקרת השכר לעניין תוספת יוקר. כדי לזכות בהטבה זו, חייב העובד בהפקדה השווה לשליש הפקדת המעביד.

החל משנת 1996 הורחבה ההטבה לאוכלוסיית העצמאיים. עצמאי שמפריש לקרן השתלמות עד 7% מהכנסתו מעסק או ממשלח יד (עד תִקרה) זכאי לניכוי בשיעור שאינו עולה על 4.5%. תקרת ההטבה לעצמאי גבוהה מזו של העובד השכיר - כ-19,500 ש"ח לחודש לעומת 15,712 ש"ח כאמור. התקרה לעצמאי שהוא גם שכיר היא 19,500 ש"ח בניכוי השכר שבגינו הפריש מעבידו. התקרה לעצמאי צמודה למדד המחירים לצרכן. יש לציין ששכיר לא יכול להפקיד לקרן השתלמות לעצמאיים בגין הכנסת עבודה, אשר בשלה לא הפקיד עבורו המעביד בקרן השתלמות.

פרט להטבת מס במועד ההפקדה, הריבית והרווחים הנובעים מההפקדות עד התקרה (כולל הפקדת העובד) פטורים ממס. החל משנת 2003 רווחים שנצברו על הפקדות שבוצעו החל מהמועד האמור, חייבים בשיעור של 15% (20% החל מ-2006), לגבי חלק ההפקדות שעולות על תקרת ההטבה.

העלות המצטברת של הטבת המס היא 3.7 מיליארד ש"ח, לפי הפירוט הבא:

בעת ההפקדה: על פי האומדן לשנת 2010, תסתכם ההטבה בכ-3.2 מיליארד ש"ח - 2.2 מיליארד ש"ח במס הכנסה ו-1.0 מיליארד ש"ח בביטוח לאומי (כולל חלק המעסיק) ובמס בריאות. יש לציין שההפחתה המתוכננת בשיעורי המס בשניפ 2011-2016 תקטין את עלות ההטבה, אך מאידך יתכן גידול בזכאים לקרן השתלמות או גידול בשכר המהווה בסיס לקרן השתלמות שיפעלו לגידול בעלות ההטבה.

בעת הצבירה: עלות אי הטלת מס של 20% על התשואה הריאלית מסתכמת בכ-0.5 מיליארד ש"ח.

לפירוט נוסף, ראה תיבה ד-3.

תיבה ד-3: קרנות השתלמות

מהות ההטבה לקרנות השתלמות

קרן השתלמות הינה סוג של קופ"ג. בתחילת דרכה, בשנת 1978, הקרן נועדה לעידוד השתלמויות. עם הזמן הזיקה להשתלמות התרופפה וכספים שנצברו בקרן השתלמות ניתנים היום למשיכה בחלוף 6 שנים בלבד ממועד ההפקדה הראשוני. ניתן גם למשוך את הכספים כעבור 3 שנים ממועד ננפקדה הראשונה, בתנאי שישמשו להשתלמות או אם המושך היגיע לגיל פרישה.

קרן השתלמות נותרה אפיק החיסכון היחיד אשר מעניק הטבות מס ואינו חיסכון לגיל פרישה.

הנהנים מההטבה

מכלל אוכלוסיית השכירים (כולל מנהלי חברות ולא כולל פנסיונרים), רק 37% נהנים מההטבה. שיעור הנהנים עולה עם ההכנסה החייבת, עד 81% בעשירון העליון, כך שההטבה היא רגרסיבית.

עשירון	שיעור שמעבידהם מפריש לקרנות השתלמות
1	4%
2	8%
3	13%
4	18%
5	26%
6	35%
7	46%
8	61%
9	75%
10	81%
סה"כ	37%

הפקדות וסך הנכסים בקרנות השתלמות

- נכון לסוף שנת 2006, 120 קרנות השתלמות ניהלו סך נכסים של כ-80 מיליארד ש"ח, שהם 4.3% מסך הנכסים הפיננסיים בידי הציבור.
- סך ההפקדות בשנת 2008 הסתכמו ב-12.9 מיליארד ש"ח, שהם כ-67% מסך ההפקדות בקופות גמל (לעומת כ-60% בשנת 2006).

למה לבטל את ההטבה?

במקור קרנות ההשתלמות נועדו לשבח את ההון האנושי של העובד. אולם היום קרנות ההשתלמות אינן משמשות ליעד שלשמן הן הוקמו. הפקדת המעביד היא תשלום שכר פטור ממס. כיוון שרק חלק מהעובדים במשק נהנים מהפקדות המעביד לקרנות השתלמות, הדבר יוצר אפליה בין עובד ועובד, תוך עיוות מערכת המס. עלות הפטור היא הכבדת נטל המס על כלל האוכלוסייה כי כמו שאר הטבות המס, אין הטבה יש מאין.

ניסיונות קודמים לצמצם את ההטבה

- בחוק ההסדרים לשנת 1996 נעשה ניסיון לשנות את כללי העדכון של התיקרה הפטורה ממס לעניין קרן השתלמות - מפעמיים תקרת השכר לצורכי תשלום תוספת יוקר להצמדה למדד המחירים לצרכן. ניסיון זה כשל עקב התנגדות ההסתדרות.
- בשנת 1996, היציעה ועדת ברודט לבחינת שינויים מבניים בשוק ההון להאריך את תקופת ההפקדה מ-6 שנים ל-10 שנים ולחייב במס את רווחי הקרן, בעוד ההפקדות המעביד ימשיכו להנות מפטור ממס. ההצעה נתקלה בהתנגדות ההסתדרות.

- בשנת 1998 הקים שר האוצר דאז, מר יעקב נאמן, צוות שבחן את ביטול ההטבה בקרנות השתלמות. ההמלצות לא פורסמו באופן רשמי אך ידיעות בעיתון על כוונות המשרד זכו לתגובה חריפה מצד ההסתדרות, וההצעה נגנזה.

- בשנת 2000, המליצה וועדת בן בסט שהפרשות המעביד לקרנות השתלמות יהיו הכנסה חייבת (לצורכי מס הכנסה ולצורכי ביטוח לאומי) בידי העובד השכיר ושיבוטל הניכוי לעובד העצמאי. המלצות הוועדה, כולל ההמלצה לביטול ההטבה לקרנות השתלמות, נדחו.

- ב-15.8.04 החליטה הממשלה להקטין את תקרת ההטבה ל-7,000 ש"ח החל משנת 2005, אך החלטה זו לא יושמה.

- ביוני 2008 הודיע שר האוצר על כוונתו לבטל את הפטור ממס הכנסה על ההפקדה (תוך שמירה על הפטור מדמי ביטוח לאומי וממס בריאות בעת ההפקדה ושמירה על הפטור ממס הכנסה על התשואה), אך חזר בו לאור ההתנגדות החריפה של ההסתדרות.

הכנסות מריבית

עד וכולל שנת 2002, אומדן ההטבה בסעיף זה הביא בחשבון את הפטור על הכנסות מריבית באפיקים צמודים וכן את הפטור על הרכיב הריאלי בהכנסות מריבית על אפיקים לא צמודים. החל משנת 2003, הריבית הריאלית באפיקי חיסכון צמודים חייבת במס בשיעור מוגבל של 15% ואילו באפיקים לא צמודים, הריבית הנומינלית חייבת במס בשיעור מוגבל של 10%. החל משנת 2006 שיעורים אלו הועלו ל-20% ול-15%, בהתאמה. ההטבה היא ההפרש בין שיעור המס המוגבל לשיעור המס השולי של מקבלי ההכנסות מריבית.

קשיש יחיד וזוג קשישים זכאים לניכוי מהכנסה זו עד תקרה. כמו כן משפחות עם הכנסה שנתית נמוכה, זכאיות לניכוי מהכנסה מריבית עד תקרה.

האומדן לא כולל את הפטור על הריבית על פיקדונות תושבי חוץ בבנקים ישראלים ואת הפטור על פיקדונות במט"ח של עולים חדשים.

רווחי הון בבורסה

רווחי הון בבורסה משתנים, במידה רבה, משנה לשנה. אומדן ההטבה בסעיף זה מבוסס, לפיכך, על ההנחה כי התשואה ההוֹנִית הריאלית, שהציבור משיג מהשקעתו במניות (ללא דיבידנדים החייבים במס) מגיעה לשיעור שנתי ממוצע של כ-8% לגבי הציבור בעלי העניין ושל כ-4% לגבי הציבור הרחב שאינו בעל עניין.

עד לשנת 1991, נישומים שפרק ב' ל"חוק התֵאומים" חל עליהם (בעיקר חברות ויחידים החייבים לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה), היו חייבים רק במס חלקי על רווחיהם הריאליים בבורסה. החל משנת 1992 חויבו נישומים אלה, שאינם בעלי שליטה (הכוונה לנישומים שמניותיהם מקנות להם פחות מ-10% מזכויות ההצבעה בחברה) , במס מלא. מצבם של נישומים בעלי שליטה, לעומת זאת, לא השתנה עד שנת 1998 - אך החל משנת 1999 גם נישומים אלה חייבים במס.

עד שנת 2003, "הציבור הרחב" (נישומים שפרק ב' לחוק התֵאומים לא חל עליהם, לא כולל ממשלה, הציבור הזר וקופות הגמל המחזיקים ניירות ערך), לא חויב במס על רווחי הון בבורסה. החל משנה זו, במסגרת הרפורמה, הרכיב הריאלי של רווחי הון אלה חויבו בשיעור מס מוגבל של 15%. שנת 2003 הייתה שנת מעבר בה במקום המס על הרווח הריאלי, הוטל מס מחזור של 0.5% במחצית הראשונה של השנה ו-1% במחצית השנייה של השנה. בשנת 2006 עלה שיעור המס ל-20% ול-25% לגבי ניירות ערך בידי יחידים בעלי שליטה. ההטבה בסעיף זה היא ההפרש בין שיעור המס המוגבל לשיעור המס השולי של בעלי הכנסות מרווחי הון בבורסה.

חלוקת אופציות לעובדים

על פי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, ניתן לדחות את מועד אירוע המס לאחר מתן האופציות לעובד. במסלול הרגיל, העובד ישלם אז מס על פי שיעור המס השולי וההכנסה תחשב כהוצאה המותרת בניכוי בידי המעביד. ואולם קיים גם "מסלול רווח הון" שבו העובד משלם מס בשיעור 25% אך המעביד אינו רשאי לנכות את ההוצאה לצורכי מס.

אין בידינו אומדן של ההטבה הגלומה בחלוקת אופציות לעובדים.

ג. רווחה ופיזור אוכלוסיה

פטור ממס הכנסה למלכ"ר - מלכ"רים פטורים ממס על הכנסותיהם שלא מעסק. אין נתונים על היקף ההטבה.

פטור על קצבאות משרד הביטחון - פטור על תגמולים ישירים, הניתנים מטעם אגף השיקום במשרד הביטחון למשפחות שכולות, לאלמנות ונכים (למעט רכב, דיור ושיקום).

פטור לקצבאות הביטוח הלאומי

קצבאות ילדים - הפטור חושב בהנחה שכל הקצבה תמוסֶה בידי ראש המשפחה. בשנת 2010 חל גידול בהטבה, בעקבות גידול בקצבאות לילד השני, השלישי והרביעי.

קצבאות זקנה ושאירים - הפטור על קצבאות אלה אמור היה להתבטל בספטמבר 1991, על פי החלטת הממשלה, אך היא חזרה בה כך שהפטור עומד בעינו.

קצבאות אחרות - פטור על קצבאות בגין נכות כללית, פעולות איבה, ניידות ומענק לידה. לעומת זאת, דמי אבטלה, דמי פגיעה בעבודה, דמי לידה ותשלומים למשרתים במילואים חייבים במס.

זיכוי לעולים חדשים - עולים חדשים זכאים ל-3 נקודות זיכוי נוספות ב-18 החודשים הראשונים לעלייתם ארצה, ל-2 נקודות זיכוי בשנה שלאחר מכן ולנקודת זיכוי אחת בשנה שלאחריה. אומדן העלות המוצג כאן מתייחס להטבה זו בלבד. נוסף על כך, עולים זכאים לשורה של הקלות שאין לגביהן אומדן עלות: (1) פטור ל-5 שנים על הכנסות פסיביות שמקורן בנכס בחו"ל שהיה בבעלות העולה לפני היותו תושב ישראל, (2) פטור ל-20 שנה על הכנסות מריבית מפיקדון במט"ח בבנק ישראלי, (3) פטור ל-10 שנים על רווחי הון ממכירת נכס בחו"ל שהיה בבעלות העולה לפני היותו תושב ישראל, (4) פטור ל-4 שנים על הכנסה עסקית מחו"ל בתנאי שהעסק היה בבעלות העולה 5 שנים לפני היותו תושב ישראל, (5) פטור על פנסיות מחו"ל, בתנאים מסויימים.

זיכוי בשל החזקת קרוב במוסד - עד ליולי 1990 ניתן זיכוי (בשיעור שבין 25%-35%) על הוצאות רפואיות, בגבולות מסוימים. מאז ניתן הזיכוי רק להוצאות בשל אחזקת קרוב במוסד, בשיעור של 35% מההוצאה העולה על 12.5% מההכנסה החייבת.

זיכוי להורה שילדו נטול יכולת - עד שנת 2002, נישום שטיפל בהורה, בבן זוג או בילד, נטולי יכולת, היה זכאי ל-2 נקודות זיכוי - בתנאי שלא ביקש זיכוי בשל הוצאות רפואיות בגין אותו נטול יכולת. החל משנת 2003, ההטבה ניתנת רק להורה שיש לו ילד נטול יכולת.

זיכוי בשל תרומות - 35% זיכוי ליחיד מסכום התרומה (לגבי חברות שיעור הזיכוי היה 35% עד שנת 2005 ומשנת 2006 הזיכוי יהיה שיעור מס חברות בשנת מתן התרומה), עד לתִקרה של 30% מההכנסה החייבת או עד ל-480,000 ש"ח לשנה (נכון לשנת 2000), הנמוך מבין שניהם. בשנת 2001 הועלתה (רטרואקטיבית משנת 2000) התקרה ל-2 מיליון ש"ח וניתנה אפשרות לפרוס תרומות העולות על תקרה זו לשלוש שנים קדימה. בשנת 2007 הועלתה התקרה ל-4 מליון ש"ח ובשנת 2009, כהוראת שעה, תועלה התקרה ל-7.5 מיליון ש"ח.

עיוורים ונכים - פטור על הכנסה מיגיעה אישית של עיוורים ונכים עד 45,500 ש"ח לחודש, או על הכנסות אחרות עד 5,450 ש"ח לחודש (נכון לשנת 2009). בסעיף זה היו כלולים, עד חודש יוני 2003, גם בעלי נכות זמנית, כתוצאה ממחלות קשות. החל מיולי 2003, ההטבה מוענקת רק לנישומים עם נכות לתקופה של מעל לשנה. נכים עם נכות לתקופה של בין חצי שנה לשנה מקבלים הטבה מוקטנת.

זיכוי לתושבים באזורי פיתוח - ההנחה ממס ניתנת למתגוררים ביישובי פיתוח, שהוגדרו לצורך זה. הזיכוי הוא בשיעורים של 13% עד 25%, בהגבלה של תִקרה. רשימת היישובים הזכאים צומצמה החל מיולי 2003 וההטבה קטנה מכ-1.5 מיליארד ש"ח לכ-0.6 מיליארד ש"ח. במהלך שנת 2005 הורחבה רשימת הישובים הזכאים.

יש לציין שהפטור ממע"מ באילת אינו נכלל בסעיף זה, אלא בהטבות במיסים עקיפים, בהמשך הפרק.

זיכוי למעבידים באילת - כדי להוזיל את עלות העבודה באילת, ניתן למעסיקים זיכוי בשיעור של 20% מההכנסה החייבת של עובדיהם, עד לתִקרת המס שנוּכּה משכר עובדים אלה. החל משנת 2003, הטבה זו לא ניתנת בשל העסקת קרוב או בעל שליטה בחברה המעבידה.

החל משנת 2006 הוגבל הזיכוי למס הכנסה שנוכה מכל עובד בנפרד.

ד. הטבות למשפחה

זיכוי למשפחות חד הוריות ולגרושים - נקודת זיכוי אחת ניתנת לראש משפחה חד הורית (נוסף לנקודת זיכוי אחת בגין כל ילד) ולגרוש המשתתף בכלכלת ילדיו הנמצאים אצל בן הזוג.

חצי נקודת זיכוי לנשים - נשים, בחישוב שומה נפרד, זכאיות לחצי נקודת זיכוי נוספת; נשים בחישוב מאוחד זכאיות לאותה הטבה, בתנאי שהן "בן הזוג הרשום".

זיכוי בשל ילדים לאֵמהות עובדות - אישה עובדת, בחישוב נפרד, הייתה זכאית, עד ליולי 1990, לנקודת זיכוי אחת בשל כל אחד מילדיה, שלא מלאו לו עדיין 18 שנה. מאז יולי 1990 ועד שנת המס 1995, ניתנה נקודת זיכוי אחת בגין כל ילד אי זוגי בלבד, בעוד שאֵם או אב חד הוריים המשיכו ליהנות מנקודת זיכוי מלאה עבור כל ילד. החל משנת המס 1996 שוב נִתנה לכל אישה, בחישוב שומה נפרד, נקודת זיכוי אחת בגין כל ילד - למעט ילדים בשנת הולדתם הראשונה ובשנה שמלאו להם 18, אשר בגינם ניתנת חצי נקודה זיכוי בלבד. זוג, בחישוב שומה מאוחד, זכאי לרבע נקודת זיכוי בשל ילדיו שלא מלאו להם 18 שנה. בחודש יולי 2009, אישרה הכנסת שהחל משנת 2012 ינתנו שתי נקודות זכוי בגין ילדים עד גיל 5, כדי להתחשב בהוצאות ההשגחה.

זיכוי בגין בן זוג לא עובד - עד שנת 2004, אדם שכלכלת בן זוגו הייתה מוטלת עליו היה זכאי לנקודת זיכוי אחת, פרט לאישה שדרשה נקודות זיכוי בגין ילדיה, שהייתה זכאית לחצי נקודת זיכוי בלבד כאשר כלכלת בן זוגה הייתה מוטלת עליה.

החל משנת 2005, בוטלה הטבה זו למעט במקרים שבהם הנישום או בן זוגו הם נכים או הגיעו לגיל פרישה.

ה. הטבות שונות במס הכנסה

פטור על הכנסות מהימורים, הגרלות ופרסים - עד יולי 2003, הכנסה מהימורים, מהגרלות ומפרסים הייתה פטורה ממס. ביולי 1996 החליטה אומנם הממשלה להטיל מס על הכנסות העולות על 1,000 ש"ח שנתקבלו מהימורים והגרלות, אך החלטה זו לא מומשה בפועל. החל מיולי 2003, כל זכייה העולה על 70,000 ש"ח (סכום זה הופחת ל-50,000 ש"ח בשנת 2005), חייבת ב-25% מס.

פטור משכר דירה - שכר דירה מהשכרת דירת מגורים פטור ממס עד לסכום חודשי של 7,390 ש"ח (נכון לשנת 2004). בשנת 2005 ובשנת 2006 קטן סכום זה ל-5,540 ש"ח ול-3,695 ש"ח, בהתאמה ובשנת 2007 הועלה הסכום ל-4,200 ש"ח (סכום זה עודכן ל-4,510 ש"ח בשנת 2009). מעל לסכום זה פוחת הפטור שקל כנגד שקל.

עידוד בניית דירות להשכרה - חברה, בעלת בניין שבנייתו הסתיימה בשנת 2007 ואילך ואשר 70% מדירותיו מושכרות למגורים 10 שנים רצופות, זכאית לשיעור פחת של 20% על הבניין וזכאית לקזז הפסד מהבניין בשל פחת כנגד כל הכנסה. כמו כן, החברה פטורה ממס שבח על מכירת הבניין בתנאי שהקונה ימשיך להשכיר את הדירות כך שתקופת ההשכרה הכוללת תהיה 25 שנים רצופות. עלות ההטבה נאמדת בכ-10 מיליון ש"ח בשנת 2008 ובכ-100 מיליון ש"ח בטווח הארוך.

זיכוי לחיילים משוחררים - החל משנת 2000 חיילים ומתנדבים בשירות לאומי ששירתו 24 חודשים לפחות זכאים לשתי נקודות זיכוי נוספות לתקופה של שנתיים מיום שחרורם (תקופה זו הוארכה לשלוש שנים החל משנת 2007). מי ששירת בין 12 ל-24 חודשים זכאי לנקודת זיכוי אחת.

סטודנטים - החל משנת 2005 ניתנת חצי נקודת זיכוי במשך שלוש שנים למקבלי תואר ב.א. או תעודת הוראה (לרבות לימודי מקצוע בהיקף של 1,700 שעות אקדמיות) ולמשך שנתיים נוספות למקבלי תואר מ.א., אשר סיימו את לימודיהם בשנת 2005 ואילך. החל משנת 2008 הוכפלה ההטבה למקבלי תואר ב.א. ותעודת הוראה, אשר סיימו את לימודיהם בשנת 2007 ואילך, לנקודת זיכוי שלמה.

ספורטאים זרים - אלה זכאים, במשך שלוש השנים הראשונות לשהותם בארץ, לנכות מהכנסתם החייבת את דמי השכירות ואת הוצאות האירוח ששילמו בישראל. על הכנסתם לאחר ניכויים אלה, עליהם לשלם מס בשיעור של 25% בלבד.

ו. קרנות וגופים מוטבים

גופים שונים נהנים מהטבות מס. אין בידנו אומדן עלות הטבות אלו.

קרן קיסריה אדמונד בינימין דה רוטשילד - הקרן, המפתחת את אדמות קיסריה, פטורה ממס הכנסה וממס שבח.

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים - על פי סעיף 8 לחוק באותו שם, פטורה האקדמיה מכל מס.

קרן וולף - על פי סעיף 4 לחוק באותו שם, פטורה הקרן מכל מס.

קרן המדע הדו-לאומית של ארה"ב וישראל - הקרן פטורה ממס שבח, ממס רכישה וממס מעסיקים. שתי קרנות דו-לאומיות ארה"ב-ישראל נוספות (למו"פ תעשייתי ולמו"פ חקלאי) נהנות מאותן ההטבות.

ז. טובות הנאה (Fringe Benefits)

טובות הנאה הן תמורות לא כספיות שמעסיק מעניק לעובדיו, כגון העמדת דירת מגורים, רכב צמוד או טלפון סלולארי, או הלוואה בריבית מסובסדת. פטור או מיסוי חלקי של טובות הנאה ייחשבו כהטבת מס.

רכב צמוד - על פי תחשיב שנעשה ברשות המיסים בשנת 2007, בעלי רכב צמוד נהנו אז מהטבת מס של כ-2.5 מיליארד ש"ח. לדוגמה, בשנת 2007, בעלי רכב צמוד מקבוצה 2 (כגון מזדה 3 או פורד פוקוס) התחייבו במס על הכנסה זקופה של 1,330 ש"ח לחודש בלבד, בעוד שהנהתם משימוש פרטי ברכב נאמדה ב-2,700 ש"ח עד 3,000 ש"ח לחודש. על פי פשרה שהתקבלה בוועדת הכספים של הכנסת, זקיפת ההכנסה בגין רכב צמוד עלתה בשנת 2008 (ל-1,570 ש"ח לחודש לרכב מקבוצה 2) והיא עוד תעלה בהדרגה בשנים 2009-2011 (עד לכ-2,500 ש"ח לחודש לרכב מקבוצה 2). בכך צומצמה הטבת המס בסעיף זה ל-2.1 מיליארד ש"ח בשנת 2008, ל-1.6 מיליארד ש"ח בשנת 2009, והיא תצומצם עוד ל-1.0 מיליארד ש"ח בשנת 2010 ול-0.3 מיליארד ש"ח החל משנת 2011.

ח. הטבות במיסי נדל"ן

הטבות במס רכישה

מס רכישה מופחת לנכה, נִפגע, בן משפחה של נִסְפֶּה, עולה חדש (עד תִקרה שנקבעה). גם במכירה ללא תמורה, מיחיד לקרובו, ניתנת הנחה של שני שלישים לעומת השיעור הרגיל. לאור הקטנת שיעורי מס רכישה בשנים 2007-2008, הטבות אלו זניחות.

הטבות במס שבח

לדירות מגורים - לפי חוק מס שבח, רשאי בעל דירת מגורים אחת למכור אותה אחת ל-18 חודשים בפטור מלא ממס שבח. מי שברשותו יותר מדירת מגורים אחת, רשאי למכור, בפטור ממס, דירת מגורים אחת, פעם בארבע שנים.

הטבות במס שבח לנכסים היסטוריים - נכסים שנרכשו עד 1960 חייבים בעת מכירתם במס שבח מוגבל, בין 12% ל-24% בלבד. החל משנת 2005 תצומצם הטבה זו בהדרגה לגבי חברות ולגבי יחידים שקיבלו את הזכות במקרקעין בפירוק חברה. יחידים ואחרים (כגון אגודות שיתופיות) ממשיכים ליהנות מההטבה.

מס מוגבל ל-20% על שבח מקרקעין - על השבח (החלק הריאלי) שצמח החל משנת 2002 חל מס מוגבל של 25% (שיעור זה הופחת ל-20% החל משנת 2007). ההטבה היא ההפרש בין שיעור המס השולי (או שיעור מס חברות לגבי חברות) לשיעור המס המוגבל.

הטבות נוספות במיסי נדל"ן - קיימות הטבות מס נוספות לקרנות ריט, קרנות סחירות המשקיעות בנדל"ן מניב באמצעות הבורסה, לפרויקטים של פינוי בינוי ולעסקות של שחלוף נכסים. אין בידנו אומדן להטבות אלו.

4. תחזית ההטבות במיסים עקיפים

בשנת 2010 יסתכמו הטבות המס באגף המכס והמע"מ ב-3.9 מיליארד ש"ח: 0.8 מיליארד ש"ח במכס ובמס קנייה ו-3.1 מיליארד ש"ח במע"מ.

א. מכס ומס קניה

עולים חדשים - עד לשנת 2004 עולה חדש שילם מס מופחת בשיעור של 25%+מע"מ בעת רכישת רכב בנפח מנוע של עד 1750 סמ"ק ו-50% + מע"מ בעת רכישת רכב בנפח מנוע גדול יותר (זאת בהשוואה לשיעור המס הכללי של 95% עד 109%). החל משנת 2005 שיעור המס הוא 50% + מע"מ, ללא הבדל נפח מנוע.

כמו כן בוטל, החל משנת 2005, הפטור ממע"מ שניתן לעולים ותושבים חוזרים בעת רכישת רהיטים שיוצרו בישראל.

תושבים חוזרים - עד שנת 2004, תושבים חוזרים ששהו מעל לשנתיים בחו"ל זכו להטבות במכס ובמס קנייה. משנת 2005, הטבות אלו יינתנו רק לשוהים בחו"ל מעל 6 שנים.

תיירים - ישראלים מעל גיל שנתיים החוזרים מחו"ל, פטורים ממכס וממס קניה על סחורה שהביאו עימם לצריכה עצמית, בשווי של עד 200 דולר. בנוסף לכך, נכנס מעל לגיל 17 זכאי לייבא כמות מוגבלת של אלכוהול וסיגריות. עיקר ההטבה היא בגין יבוא סיגריות והחל משנת 2010 מוצע לצמצם יבוא זה משתי חבילות לחבילה אחת.

חלקים לרכב - רכב המצויד בכריות אוויר,במערכת ABS או במערכת יציבות ESP נהנה מזיכוי במס קנייה, עד תיקרה. עלות הטבה זו תקטן בשנים הבאות כתוצאה מצמצום הדרגתי בתקרת הפטור.

פטור מותנה למוניות - כלי רכב המשמשים כמוניות פטורים ממכס וממס קניה.

פטורים מותנים אחרים - ניתנים במכס ובמס קניה, במקרים כגון פטור למוסדות להשכלה גבוהה על ייבוא חומר מדעי וחינוכי, פטורים על פי אמנות בינלאומיות או פטור למוסדות בריאות.

ב. מע"מ

מס ערך מוסף בשיעור אפס חל על צריכת פירות וירקות טריים וכן על צריכה של תיירים זרים בבתי מלון (וכן ברכישת שירותים ומוצרים נוספים על-ידי תיירים זרים). בהצעת תקציב לשנים 2009-2010 הוצע לבטל הטבות אלה, אך הדבר לא אושר.

גם הצריכה באזור אילת (פרט לצריכת מוצרים בני קיימא וסיגריות) פטורה ממע"מ. על פי החלטת הממשלה מה-15.8.04 פטור זה היה צריך להתבטל החל משנת 2005, אלא שהחלטה זו לא אושרה על ידי הכנסת.

5. תחזית הטבת המס באגרות

החל משנת 1994 מוטלת אגרה על המשתמשים האזרחיים בתדרים לשידור, ובשנת 1995 הורחבה תחולתה לחברות הטלוויזיה בכבלים. מערכת הביטחון (כולל המשטרה), המשתמשת העיקרית בתדרים, ממשיכה ליהנות מפטור.

לוח ד-1

אומדן הטבות המס לשנת 2010

(במיליוני ש"ח)

סך הכל	35,120		
חלק ראשון: מיסים ישירים	31,160		
א. הטבות לגורמי ייצור	5,540		
1. החוק לעידוד השקעות הון:		4,400	
- כללי			0
- משקיעי - חוץ			400
- מסלול חלופי			4,00
2. מחקר ופיתוח , חיפושי נפט וסרטים		נתון חסר	
3. זיכוי לעובדי משמרות		140	
4. החוק לעידוד התעשייה		נתון חסר	
5. מס מוגבל על רווחי הון (לא כולל בורסה)		200	
6. פחת מואץ		800	
7. פטור השתתפות		נתון חסר	
ב. הטבות לשוק ההון	15,700		
1. קופות גמל, נטו:		7,200	
- הטבות בעת ההפקדה			8,800
- בניכוי מיסוי בעת המשיכה			-1,600
2. קרנות השתלמות		2,200	
3. הכנסה מריבית על אפיקים צמודים		3,900	
4. הכנסה מריבית על אפיקים לא צמודים (החלק הריאלי)		500	
5 רווחי הון בבורסה		1,900	
6. חלוקת אופציות לעובדים		נתון חסר	
ג. רווחה ופיזור אוכלוסיה	3,130		
1. פטור ממס הכנסה למלכ"ר		נתון חסר	
2. פטור לקיצבאות משרד הביטחון		400	
3. פטור לקיצבאות הביטוח הלאומי		1,400	
- קיצבאות ילדים			900
- קיצבאות זיקנה ושארים			450

המשך הטבלה בעמוד הבא

סך הכל	35,120		
- קיצבאות אחרות			50
4. זיכוי לעולים חדשים		30	
5. זיכוי בשל החזקת קרוב במוסד		30	
6. זיכוי להורה שילדו נטול יכולת		30	
7. זיכוי בשל תרומות		180	
8. הטבות לעיוורים ולנכים		200	
9. זיכוי לתושבים באזורי פיתוח		750	
10. זיכוי למעבידים באילת		80	
ד. הטבות למשפחה (פרט לפטור על קצבאות ילדים)	1,680		
1. זיכוי למשפחות חד -הוריות		80	
2. חצי נקודת זיכוי לנשים		570	
3. זיכוי בגין ילדים (לרבות במשפחות חד-הוריות)		1,000	
4. זיכוי בגין בן זוג לא עובד		30	
ה. הטבות שונות במס הכנסה	1,010		
1. הכנסות מהימורים		300	
2. פטור להשכרת דירות מגורים		450	
3. עידוד בניית דירות להשכרה		20	
4. חיילים משוחררים		70	
5. סטודנטים		150	
6. ספורטאים זרים		20	
ו. קרנות וגופים מוטבים	נתון חסר		
1. קרן קיסריה			
2. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים			
3. קרן וולף			
4. קרן המדע הדו-לאומית של ארה"ב וישראל			
ז. טובות הנאה (*Fringe Benefits*)	1,000		
רכב צמוד		1,000	
ח. הטבות במיסי נדל"ן	3,100		
1. הנחות במס רכישה		0	
2. פטור ממס שבח לדירת מגורים		2,300	
3. מס שבח מוגבל לנכסים היסטוריים		380	

המשך הטבלה בעמוד הבא

סך הכל	35,120		
4. מס שבח מוגבל ל-20%		420	
5. הטבות נוספות - קרנות ריט, פינוי-בינוי ושחלוף		נתון חסר	
חלק שני : מיסים עקיפים	3,860		
א. מכס ומס קניה	760		
1. עולים חדשים		40	
2. תושבים חוזרים		10	
3. תיירים ישראליים		300	
4. חלקים לרכב (כריות אויר,ABS ו-ESP)		200	
5. פטור מותנה למוניות		180	
6. פטורים מותנים אחרים		30	
ב. מע"מ	3,100		
1. פירות וירקות		1,900	
2. שירותי תיירות		650	
3. חוק אילת		550	
חלק שלישי : אגרות	100		

מקור: מינהל הכנסות המדינה.